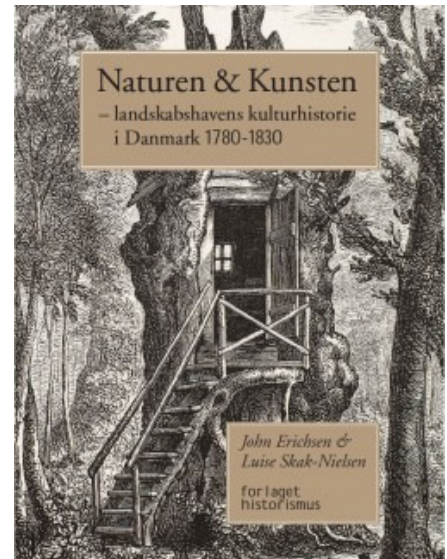

John Erichsen og Luise Skak-Nielsen, Naturen & Kunsten - landskabshavens kulturhistorie i Danmark 1780-1830. 2012. Forlaget Historismus. 310 s. Indbundet. Rigt illustreret med planer og fotos i farver. Pris kr. 380,-. ISBN 978-87-988849-7-2

Naturen & Kunsten - landskabshavens kulturhistorie i Danmark 1780-1830 er udgivet på forlaget Historismus.

Forlaget er forfatterparrets fælles virksomhed og udgiver værker om kulturhistorie, bygningskultur, arkitektur og havehistorie.

John Erichsen er historiker og kunsthistoriker, Luise Skak-Nielsen er magister i europæisk etnologi. De har begge en fortid i museumsverdenen, og John Erichsen har tidligere skrevet om Københavns historie og topografi, Herregårdens kulturhistorie, Drømmen om Norge og andre historiske emner. Luise Skak-Nielsen har skrevet Tivoli og verden udenfor (2000) og Blomsterelskerne og havesagen – historien om Det kongelige danske Haveselskab (2005). Sammen foretog de i 2005 en grundig undersøgelse af Liselunds oprindelige havearkitektoniske udtryk.

De ser havekunsten tæt forbundet med arkitektur og billedkunst og som udtryk for den tid og de politiske og æstetiske sammenhænge, den er en del af. Landskabshaven anskues kulturhistorisk, og haverne ses i et bredere perspektiv. Tidens samfundsorden, normer og kunstneriske bevægelser sætter store aftryk i landskabshaven, og bogens omdrejningspunkt er have-tid-miljø-ejer. Netop samspillet mellem haverne og deres ejere er grundigt undersøgt og udførligt beskrevet.

Alle forudsætninger for at udgive et yderst interessant og vigtigt værk om landskabshavens kulturhistorie er her til stede, og det skal siges, at det i allerhøjeste grad er lykkedes. Bogen er i tre dele. Den indledes med en generel indføring i den havehistoriske baggrund. Det er en interessant og velskrevet indledning, som beskriver tiden fra 1700-tallets begyndelse og i 1800-tallet. Der fortælles om de mange nye strømninger. Om natur og mennesker, om påvirkningerne fra naturfilosoffen Jean-Jacques Rousseau og J.W. Goethe, som også var haveprofet. Der fortælles også om den engelske landskabsgartner Lancelot Brown, kaldet Capability Brown, om den tyske landskabshave Wörlitz og om andre udenlandske forudsætninger.

Herefter følger bogens første del, hvor tretten haveanlæg portrætteres. Der indledes med de to kongelige haver Søndermarken og Frederiksberg Slotshave. Dernæst omtales landgreve Carl af Hessens frimurerunivers Louisenlund ved Slesvig, greve Chr. Conrad Sophus Danneskjold-Samsøes historiske landskabshave Gisselfeld, stærkt inspireret af landskabsgartner J.L. Mansas principper og C.C.L. Hirschfelds værk *Theorie der Gartenkunst*. Så følger haven på Aalholm anlagt af den botanisk interesserede greve F.C. Raben, Sanderumgaard på Fyn, Johan Bülow's romantiske kanalhave, som han med stor iver og kærlighed begyndte på, da han blev afskediget fra hoffet i 1793. Man fornemmer, at det var terapi for Johan Bülow at skabe denne smukke romantiske landskabshave. Serridslevgaard ved Horsens, anlagt med aksefaste udsigtslinjer helt i barokkens formsprog og beliggende i et dramatisk terræn, er beskrevet som en landskabshave. Haven er et fremragende eksempel på en have, som er en "overgangshave" - med tydelige elementer fra den forgangne havemode, barokhaven, og med spor af tidens landskabelige havemode. Officer F.L.C. von Beenfeldt var ikke foregangsmand og reformtilhænger som mange af tidens andre herregårdsejere, og det kan ses i Serridslevgaards have. Desuden gøres der rede for gehejmeråd P.H. Classens have på Østerbro, Dronninggaard, Haven på Ullevål i Norge, Købmands Rees have i Aarhus, samt Moseby og Horbelevs præstegårdshaver på Falster.

Bogværkets anden del er viet Antoine Bosc de la Calmette og hans to vidt forskellige haver på Møn, den ene ved lyststedet Liselund og den anden ved herregården Marienborg. Også her er der lagt særlig vægt på historien om ejerne og deres familier, om den tid og det samfund, der var betingelserne for landskabshavens form og indhold. Afsluttende er der Slutreplik, tysk resumé, kildeoversigt, litteratur, notehenvvisninger og illustrationsfortegnelse samt person- og stedregister. Grafikerparret Mette og Eric Mourier har stået for opsætning. Værket er beriget med de smukkeste gengivelser af gamle planer og fotos af alle tretten haver.

Bogen formidler landskabshavens historie og dens samtid på en fængslende måde og vil uden tvivl være en berigelse for mange med interesse for have- og kulturhistorie. De omfattende henvisninger og noter vil være af uvurderlig betydning, ikke mindst for studerende af havekunstens historie. Havehistorisk Selskabs medlemmer kan købe bogen til favørpris, kr. 300 ved afhentning – efter aftale - på forlaget Historismus, ved Østerport. Send gerne mail: historismus@mail.dk

Kirsten Lund-Andersen